

ressò mont-roigenc

LA PEDRA SECA: PATRIMONI DE LA UNESCO

Grup Barracaire de Mont-roig

28-11-2018

Avui 28 de novembre de 2018 la UNESCO ha declarat l'"*Art de la pedra seca: coneixements i tècniques*" Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

Tot va començar quan el 19 d'abril de 2016 la Generalitat va prendre l'acord que cinc barraques de Mont-roig fossin declarades "*Bé cultural d'interès nacional*" (BCIN), en la categoria de Zona d'Interès Etnològic. Des d'aleshores, aquestes barraques són les úniques construccions d'aquesta mena que tenen aquesta qualificació al Principat. Resolució: 21-11-2014, Acord govern: 19-4-2016 i Publicació al DOGC: 21-4-2016.

Barraca del Jaume de la Cota

Casualment, pocs dies abans, el 13 d'abril de 2016, es va publicar al web del Departament de Cultura de la Generalitat que, aquesta, "participa en la candidatura internacional de l'arquitectura de *Pedra en sec* Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat". S'havia rebut una proposta de Grècia i Xipre, a la qual s'hi van anar afegint diversos països de la conca nord de la Mediterrània: Croàcia, Eslovènia, França, Itàlia, Suïssa i Espanya (finalment).

Aleshores, des de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural, es

Barraca dels lliris

va demanar al Grup Barracaire de Mont-roig de coordinar la redacció del dossier català. Aquest, es va consensuar en el si de l'*Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional*, de la qual l'Esther Bargalló n'és la vicepresidenta i, aleshores, Martí Rom era el vocal de relacions institucionals. El dossier es componia d'un compendi de textos sobre la tècnica de la pedra seca a Catalunya, més unes cartes de suport d'entitats i institucions catalanes (unes cinquanta).

Aquest any 2018 també han estat declarades BCIN, en la categoria de Zona d'Interès Etnològic, tretze construccions de pedra seca (les Tines del Bages) situades a diversos municipis de les valls del Montcau (Talamanca, Mura i el Pont de Vilomara i Rocafort). Resolució: 21-12-2016, Acord govern: 12-6-2018 i Publicació al DOGC: 14-6-2018.

MONT-ROIG

Ha estat un llarg camí, un intens treball. Tot va començar a inicis del 2004, quan el Grup Barracaire de Mont-roig del Camp / Centre Miró (Esther Bargalló i Martí Rom, principalment) vam iniciar la tasca de localitzar i documentar les barraques del nostre terme. En aquest treball de camp (2004 – 2006) vàrem documentar 107 barraques en bon estat de conservació. Paral·lelament es van anant fent articles informatius i fotografies de cada una de les barraques a “**Ressò Mont-roigenc**”. Actualment tenim catalogades 141 barraques.

Barraca dels Comuns del Pellicer

A continuació es va publicar un tríptic informatiu (2005), es va produir el documental “Barraques de pedra seca (a Mont-roig)” de Martí Rom (2006) i l’Ajuntament d’aleshores va fer construir, una barraca (per indicar que estem en un territori de pedra seca) en la rotonda del camí de les Arenes de la carretera de la mar (T-323, març 2006), es va publicar un web (febrer 2007) i un llibre “*Barraques de Pedra seca a Mont-roig del Camp*” (maig 2007).

S’han fet diverses exposicions sobre el tema al Centre Miró: “Barraques de pedra seca a Mont-roig del Camp” (04-08-2006), “Barraques d’arreu” (30-06-2007), “Construccions de pedra seca d’arreu” (19-06-2009) i “Diferents expressions de la pedra seca” (01-07-2010).

Des del 2006 (i amb la col·laboració del GEPEC) s’han fet jornades de restauració de barraques en mal estat. S’han restaurat deu barraques i un tros de carrerada al costat del camí dels Boverals.

Hi ha hagut una tasca d’anàlisi i difusió de les barraques de Mont-roig, fent diverses conferències, per exemple a la Biblioteca Pública de Tarragona (11 d’abril de 2013): “La pedra seca, patrimoni cultural del món rural (Les barraques de Mont-roig: un museu a l’aire lliure)” d’Esther Bargalló, o participant amb comunicacions, com “Trobada d’Estudi per la Preservació del Patrimoni en Pedra Seca als Països Catalans”: l’octubre de 2007 a Sitges i l’octubre de 2011 a Vilafranca del Maestrat. En la primera, vàrem presentar: “Projecte global d’intervenció sobre les barraques de pedra seca a Mont-roig del Camp” (2007) d’Esther Bargalló i “Estètica i/o ètica de les pedres en els clapers (els amuntegaments de pedres)” (2007) de Martí Rom. En la segona: “La pedra seca com a destí turístic cultural a Mont-roig del Camp” (2011) d’Esther Bargalló i Martí Rom.

A la VII Trobada de la pedra seca (del 17 al 19 de maig de 2013), a Les Presses (La Garrotxa), una persona de la Direcció General de Cultura Popular, Associacionisme i Acció Culturals va fer una comunicació on esperonava a iniciar els tràmits de “Bé Cultural d’Interès Nacional” (BCIN) a aquelles entitats que les barraques del seu municipi tinguessin ja la catalogació de “Bé Cultural d’Interès Local” (BCIL). Vam connectar amb aquesta direcció i ens van visitar a Mont-roig el 15 d’octubre del 2013.

El conjunt de barraques del terme municipal de Mont-roig van ser, en una primera fase, incloses en el “Catàleg de béns protegits” (“B.26”) del POUM (Pla d’Ordenació

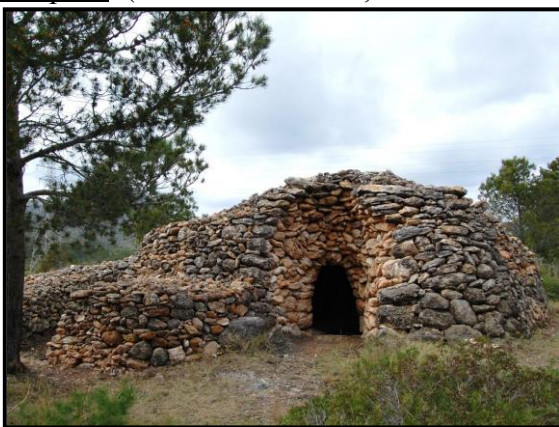

Barraca de l’Espiral

Urbanística Municipal), segons l’article 69 DL 1/2005, la qual cosa ja suposava un primer nivell de protecció. La seva aprovació dins del POUM, ja comporta, també, la de la Comissió d’Urbanisme de la Generalitat a Tarragona, en data del 30-11-2006 (Llei 9/1993 DOGC 1807 11/10/1993 Art. 17). Finalment, l’Ajuntament va aprovar en el Plenari del 28-05-2008 que fossin “Bé Cultural d’Interès Local” (BCIL), amb la qual cosa augmentava el seu nivell de protecció.

El setembre de 2013 es va presentar la sol·licitud de BCIN a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural de la Generalitat. Durant el 2014 i part del 2015 es va confeccionar el dossier corresponent, basat en la Llei 9 del Patrimoni Cultural Català, del 30 de setembre de 1993.

Les cinc barraques BCIN són: la del Miquel Terna (la “B9” de la Ruta de les barraques de pedra seca de Mont-roig, número de catalogació “047”, codi a la base de dades de Wikipedra “2282”, vegeu “**Ressò mont-roigenc**” n. 92 pàg.17), la dels Comuns del Pellicer (“B6” de la Ruta, núm. de catalogació “050”, codi a Wikipedra “2255”, “**Ressò mont-roigenc**” n. 92 pàg.18), la del Jaume de la Cota (“B11” de la Ruta, núm. de catalogació “071”, codi a Wikipedra “2248”, “**Ressò mont-roigenc**” n. 92 pàg.17), la de l’Espiral (“B4” de la Ruta, núm. de catalogació “082”, codi a Wikipedra “2251”,

Barraca del Miquel Terna

“**Ressò mont-roigenc**” n. 99 pàg.16) i la dels Lliris (“B3” de la Ruta, núm. de catalogació “083”, codi a Wikipedra “2279”, “**Ressò mont-roigenc**” n. 99 pàg.17).

A hores d’ara, Mont-roig té tres BCIN: la Fortalesa i Botiga del blat de Barcelona a Miramar (des del 1949), el Mas Miró (2006) i aquestes cinc Barraques de pedra seca (2016).

En l'Assemblea de l'Associació per la Pedra seca i l'Arquitectural Tradicional (APSAT) que es va fer el passat dissabte dia 24 de novembre, a Cervera, va ser escollit president, per unanimitat, Martí Rom. L'Esther Bargalló continua com a vicepresidenta.

Addenda

En tot aquest llarg i feixuc procés de treball per aconseguir ser Patrimoni de la UNESCO, l'equip de govern de l'actual Ajuntament de Mont-roig no solament no ha ajudat en res, sinó que ha intentat posar tots els possibles pals a les rodes.

Vegeu l'article "L'equip de govern de l'Ajuntament de Mont-roig menysprea el patrimoni de la pagesia", publicat el 4 d'octubre de 2018 al web de **Ressò mont-roigenc**.